

пожълтѣли сжщо като тета Мара, кога бѣше изпружена на смъртното легло. Тѣ треперѣха и не знаеха, какво да правятъ. Никжде изходъ не виждаха. Следъ малко тѣ се засуетиха, зарѣяха като сѣнки, дошли изъ задгробния миръ. Съсемъ обезумѣли, споглеждаха се — нѣми онѣмѣли.

Митко — братчето ми — приседнало на най-долното стъпало на стълбата, чоплѣше нѣщо съ прѣстъ. То мѣнаше провлѣчено подъ носа си, ужъ пѣеше, а мене ми се стори, че плачевна пѣсенъ се носи изъ устата на нѣкое сираче.

И наистина надъ кое дете не висѣше угроза, че може да остане сираче въ близкитѣ седмици, или следъ нѣкой день, или следъ нѣколко минути? Коя българка бѣше сигурна, че нѣма скоро черенъ чумберъ да прикрие главата ѝ, че нѣма да овдовѣе, че насилие и мжченичество не я дебнатъ отблизу? Ангела на смъртѣта витаеше отдавна надъ българската земя и всѣки день зимаше многобройни жертви. Вече нѣмаше българско семейство, което трауръ да не бѣше осѣнилъ.

Когато се издигне човѣкъ надъ всичко земно и се загледа въ безкрайния размѣръ на кръвопролитията, на страданията въ всѣка война, не може да се начуди, колко е лекомисленъ предизвикателя, колко е безуменъ оня, който се стреми къмъ чуждото! Нѣма никакъвъ изгледъ, че нѣкога човѣчеството ще се освободи отъ алчнитѣ, отъ ония, които жадуватъ да властвуватъ на други, отъ ония, които егоизъмъ и глупостъ ржководятъ. Твореца е вложилъ въ душата и на най-малко дарения човѣкъ любовъ къмъ свободата. А ето потисникъ всѣкога го дебне и връхлита, за да го владѣе и язди, за да граби плода отъ кървавия му трудъ.

Който мисли, че войнитѣ нѣкога ще престанатъ, безъ да сж се възцарили предварително *мждростѣта* и *любовѣта* въ всѣко човѣшко сърце, той малко познава човѣшката психология. Днесъ само страха ни кара да се въздържаме и обладаваме. За това само въ безкрайнитѣ въоръжения намираме една относителна сигурностъ. Колкото си по-страшенъ,